

Prispevek narodov k identiteti posameznikov

Evropa je v zadnjih dvesto letih doživljala korenite politične spremembe, ki še niso končane. Bežen pogled na politični zemljevid ob prehodu 19. v 20.-to stoletje nam pokaže, da je bilo takrat na tem koncu sveta izredno malo držav. Pogled na zemljevid sto let kasneje pa nam pokaže množico držav. Le peščica je takih, ki se jim meje niso spremenile. Od kod vsa ta množica držav? Večina evropskih držav se pojmuje kot narodne države, natančneje enonardne države in sloni na prepričanju, da ima vsak narod pravico do svoje lastne državne ureditve, ki postane neke vrste pravni okvir za narod. Država se postavi v službo naroda. Odnos med državo in narodom je precej zapletena stvar, ker je zelo težko jasno definirati narod. Pestrost pojava, ki mu pravimo narod, in prepletenost s stvarnostjo, ki se imenuje država, kakor tudi netočnost jezikovne rabe so ovire, ki jih moramo premagati v iskanju uporabne definicije.

Temeljni kamni naroda

Kadar je preprosta in jasna definicija problem, si pomagamo z opisom temeljnih dejavnikov ali pogojev, ki so potrebni, da lahko govorimo o stvari. Natančna definicija naroda se izkaže za velik izziv, zato si pomagamo z opisom pogojev, ki jih mora neka človeška skupnost izpolnjevati, da jo lahko prepoznamo kot narod. Za obstoj nekega naroda je najprej potrebno zadostno število ljudi, ki se prištevajo k nekemu narodu in tvorijo homogeno skupnost. Ti ljudje se pojmujejo kot neka velika družina, zavedajo se, da so si v nekem "idealnem" sorodstvu, da so iste krvi.

Do tega pride po naravni poti, s sklepanjem zakonskih vezi, vedno in povsod, kjer ljudje dalj časa živijo skupaj in je priseljevanje omejeno na posameznike, ki se hitro izgubijo med množico domačinov. Družine so sorodstveno povezane v večje enote, ki jih imenujemo rod ali klan. Koliko ljudi je potrebnih, da smemo neko skupino imenovati narod, pa nam ni znano oz. je zelo težko navesti.

Drugi pogoj, ki je potreben za oblikovanje naroda, je "zemlja" oz. domovina, ki jo narod večinsko naseljuje, si jo lasti in ji v času in prostoru vtisne s svojim delom svojevrsten pečat. Običajno je tako, da ljudje prevzemajo ime od dežele ali pa deželi dajejo svoje ime. Tako govorimo o Slovencih in Sloveniji, Nemcih in Nemčiji itn. Pomembnost tega dejstva postane jasna, ko se ustavimo na primeru Bosne in Hercegovine, ki je država, ki nima narodov, ki bi se popolnoma identificirali z njo. Kaj pomeni za obstoj države BIH, da se njeni prebivalci imenujejo in so Hrvati, Srbi in Bošnjaki, bomo jasneje spoznali, ko bodo mednarodne sile umaknile protektorat Evropske zveze in prepustile usodo domačim voditeljem. Večina prebivalstva BIH se še ni popolnoma identificirala z državo, v kateri živi. Biti Bosanec ali Hercegovec je bolj pokrajinskega pomena, kakor nekoč Kranjec v Sloveniji. Povsod drugod po Evropi pa prihaja do večinskega prekrivanja med narodnostjo prebivalstva in imenom države. Tu se prvič pokažejo tesne vezi, ki se odkrivajo ob razmišljanju o narodu ali državi.

Zgodovina pa je priča, da je vsak narod, ki je izgubil etnično večinskost na svoji zem-

lji, ogrožen, posebno če je ta izguba na račun soseda, ki se konstantno širi. Ta proces smo Slovenci prenašali z germanizacijo, danes ga pa lahko opazujemo na jugu Balkana, kjer se Albanci širijo na račun svojih slovanskih sosedov. Albanizacija Makedonije se bo nadaljevala toliko časa, kolikor časa bodo Albanci tako rodovitni, Makedonci pa ostajali brez otrok. Mislim, da je ob sedanjí stopnji rodnosti jasno, da kaj lahko pride čas, ko bodo Makedonci manjšina na svojem (v Makedoniji) in bodo s tem postali tujci v lastni državi, ki bo postala albanska.

Tretji pomemben faktor pri razlikovanju narodov je jezik. Temeljni, vendar ne edini pogoj, ker poznamo veliko različnih ljudstev in držav, pa tudi narodov, ki imajo skupen jezik, kar je posledica kolonializma, a so med seboj različni. Najbolj značilni jeziki te kategorije so angleščina, španščina, francoščina in portugalsčina. V Evropi pa imamo nekaj drugih držav, ki si delijo jezik, pa o njih ne moremo govoriti kot o enem narodu. Tu mislim na nemščino, ki je materinščina tako Nemcem kakor Avstrijcem in delu Švicarjev, ali francoščino, ki je materinščina poleg Francozom tudi delu Belgijcev in Švicarjev. Irci pa so celo popolnoma izgubili svoj jezik in prevzeli jezik svojih dolgoletnih gospodarjev Angležev, pa jih ne bo nihče enačil s temi. Jezik, ki nam je Slovencem tako ljub in ga postavljamo na prvo mesto med značilnosti naroda, torej ni absoluten, ampak je le eden od mnogih dejavnikov, ki pripomorejo k posebni identiteti, ki je značilnost naroda. Kako pomemben je jezik, spoznavamo v kulturnem prostoru, ki ga določata bivša Avstro-Ogrska in Bavarska. Vsak narod v tem prostoru ima svojo kulturo, ki jo najbolj določa jezik. Odnos do materinščine je za človeka tako poseben in pomemben, da ga ne more nadomestiti še tako dobro znanje enega ali več tujih jezikov. Materinščina je posebna zato, ker v njej človek najbolj pristno moli, izraža svoja čustva, najgloblja razmišljanja in

spoznava svet okoli sebe. Izgnanstvo je zato tako kruto, ker kljub napredovanju v tujem jeziku, stik s svetom ni nikoli tako neposreden in enovit, kakor to omogoča materni jezik.

Tudi vera prispeva svoj delež k identiteti nekega naroda. Najbolj vidno je to pri pravoslavnih. Težko si predstavljamo Srba, Grka ali Rusa, ki bi ne bil pravoslavne vere. Cerkve na Vzhodu so se drobile in njihova velikost je bila največkrat enaka velikosti države. Vsakič, ko večja država razpade na manjše, se delijo tudi te Cerkve. Poseben primer predstavljajo katoliški narodi, ki si delijo isto vero, isto Cerkev in isto kanonsko disciplino pod absolutno oblastjo enega papeža. V vsakem narodu ta veroizpoved najde svojevrstne načine, da se približa ljudstvu in postane tudi na ta način bolj domača kraju, kjer se izpoveduje. Vesoljnost in anacionalnost katolištva pomaga blažiti nacionalistične skrajnosti, ki so se pojavljale v zgodovini in izvirajo iz protestantske oblike krščanstva. Kljub temu pa je nacionalizem v 19. stoletju močno zajel tudi katoliške narode in države.

Združevalna moč vere je danes podcenjena. Ljudje iste vere so si čustveno blizu in se sprejemajo z naklonjenostjo. V antiki in do ne tako nedavnih časov so države skrbele za enotno vero, ker je to dajalo moč državi. Država, ki je bila versko razklana, je bila šibka in je prejkoslej razpadla. Na nek način je vero, kot združevalni element v družbi, z nastopom protestantizma zamenjal nacionalizem. Vera prispeva enoten moralni kodeks, kar se v družbi pozna v obliki lestvice vrednot, ki morajo biti zavarovane in gojene. Obenem pa vsaka vera vzgaja svoje člane k dobrodelnosti, ki se običajno začinja pri pomoči potrebnim rojakom oz. sovernikom. Vse to krepi občutek povezanosti in sčasoma postanejo ljudje eno samo družbeno telo.

Evropska enotnost izhaja iz grško-rimskega sveta in iz krščanstva v svojih dveh prvotnih oblikah: katolištva in pravoslavja. Zaniikanje

tega dejstva in dvestoletno sistematično razgrajevanje tega miselno-kulturnega miljeja sta današnjo Evropo odtujila samo sebi. Evropski narodi so danes izgubili naravno integracijsko moč. Priseljenci nočejo postati Evropejci ali Nemci, Francozi, Belgijci ipd., ampak hočejo ostati to, kar so bili, ko so odšli od doma. Njihova vera jim pri tem bolj pomaga kot domača kultura.

Ob koncu 19. stoletja je Ernest Renan v svojem zagovoru, zakaj sta Alzacija in Lorena francoski in ne nemški, poudaril, da obstoj naroda zahteva tudi jasno izraženo voljo oz. zavest ljudi, da spadajo skupaj, da so narod. Na poseben način prispeva k tej zavesti zgodovina, kjer pa ni toliko važno, kaj se ljudje spominjajo, ampak bolj to kar so pozabili. Renan govori o "dnevnem plebiscitu", ki je temelj, na katerem obstajajo narodi.¹ V vsakem narodu je resnično prisotna zavest o samem sebi in o lastnem obstoju. Preteklost postane del skupne identitete in tudi temelj zahtev za prihodnost. Ta zavest mora biti vsaj latentna ali pasivna, če izgine, potem obstaja velika nevarnost, da narod izgubi svojo posebnost in izgine s površja zemlje. Dejstvo je, da so mnoga ljudstva v preteklost izginila brez sledu, pa čeprav so bila svoj čas velika in mogočna. Ni jasno, ali smemo govoriti o narodih v davni pretekli, dejstvo pa je, da smemo govoriti o narodih danes oz. približno zadnjih dvesto let.

Med zelo pomembne in na nek način bistvene elemente naroda moramo vključiti tudi politično ureditev. Ni dovolj, da neki narod večinsko poseljuje nek zaokrožen kos zemlje, imeti mora tudi svojo politično organiziranost, s katero izraža svoje "gospostvo nad svojim". Vsak narod, ki se zave samega sebe, teži po državi, ki jo hoče imenovati "narodna". Čeprav je ta politična volja prisotna in jo srečujemo vedno tam, kjer se v zgodovini izoblikuje kateri od narodov, pa ta politična zahteva ni vedno nujna.

S tem seznamom imamo najpomembnejše temeljne kamne, ki so potrebni, da neko skupino ljudi opredelimo kot narod. Več teh elementov se pojavlja, lažje prepoznamo narod. Judje so dolga stoletja ohranili svojo identiteto, vendar do vrnitve v Palestino in ustanovitve države Izrael niso imeli možnosti, da bi se dvignili na raven naroda. Prav tako Romi ali Cigani, ki živijo kot razpršena etnična skupina, ne morejo prestopiti praga ljudstva in postati narod, ker nimajo svoje zemlje, ampak dejansko vedno gostujejo na tujem. Jasno je torej, da smo Slovenci narod, kakor Nemci in Italijani, vprašanje pa je, ali so Avstrijci že narod, ker so postali Avstrijci šele v dvajsetem stoletju. Prej so bili Nemci. Do razpada Avstro-Ogrske so bili sedanji Avstrijci prej Nemci kot Avstrijci v narodnem smislu. Avstrijskega naroda v Dvojni monarhiji ni bilo. Šele po prvi svetovni vojni so se morali nemško govoreči prebivalci bivšega cesarstva soočiti z dejstvom, da so na svojem in da niso Nemci. Ta proces do leta 1939 še ni bil končan, zato je ob napredku in moči Hitlerjeve Nemčije toliko Avstrijcev z vsem srcem glasovalo za Reich. Nastanek neke identitete zahteva čas, nastanek narodne identitete prav tako.

Narod in država

Razmišljanje o narodu ne more mimo pojma država. Države so politične tvorba, ki dejansko obvladujejo nek teritorij in omogočajo neko obliko reda in miru. V 19. stoletju se v Evropi pojavi narodna država, ki se opira ne toliko na svetoписemsko prepričanje, da je oblast od Boga, ampak bolj na ljudstvo, ki postane suveren. Narod ima svoj teritorij, prav tako država. Narod je sestavljen iz ljudi, država potrebuje državljane ... Lahko bi rekli, da na nek način postane država pravni izraz nekega naroda takrat, ko se imenuje po njem in svoj cilj ali obstoj utemeljuje s potrebo po ohranitvi "svojega naroda", ki se ne enači z

državljeni. Glede na odnos do države pa pozna Evropa dve skupini narodov in posledično tudi držav.

Različni značaji narodov

V Evropi poznamo v grobem dve veliki skupini narodov. Prve imenujemo "*Staatsnationen*", druge pa "*Kulturnationen*". Prva skupina se je izoblikovala okoli "politikuma", se pravi v odnosu do države.² Druga skupina pa se sklicuje predvsem na kulturo in kri. Prve prevladujejo v Zahodni Evropi, druge so pojav Srednje in Vzhodne Evrope. Prvo skupino zastopa Francija, drugo Nemčija. Slovenijo jasno uvrščamo v drugo skupino.

"*Staatsnationen*" so prisotne na zahodu evropske celine. Njihova značilnost je terminološka in pojmovna poroka med državo in narodom. V francoščini, španščini ali angleščini težko razlikujemo med narodom in državo. Besedo narod, ki bi jo prevedli kot "nacion, nation, nación", uporabljajo tudi za državo. Francoski "La grande nation" bi lahko prevedli kot "veliki narod" ali "velika država". Kaj s tem pravzaprav mislijo, zremo iz konteksta, največkrat pa ni popolnoma jasno, kaj avtorji iz zahodnih kulturnih krogov kanijo povedati.³ Narod torej v mnogih primerih gradijo okoli in skupaj z državo do te mere, da se v praksi ne razlikujeta več. Za Francoza je verjetno nepredstavljivo, da bi narod lahko obstajal brez države Francije. Za Slovenca pa je to samoumevno, ker spada v skupino narodov, ki so se izoblikovali kot narodi pred razglasitvijo lastne narodne države. Slovenci smo od leta 1848 prav gotovo narod, naša država pa je prišla na vrsto šele leta 1991, ko smo se poslovili od Jugoslavije in zavrgli socialistično dediščino, ki nam jo je vsilila nasilna manjšina. "*Kulturnationen*" gradijo svojo identiteto na kulturnem izražanju, predvsem jeziku in na krvi. Če je nekdo Francoz, ker se je rodil in živi v Franciji, pa je nekdo Slovenec ali Nemec zato, ker so to bili njegovi predniki, a tudi

zato, ker se prišteva h kulturi tega ali onega naroda. Druga skupina narodov ima veliko bolj jasno dodelane pojme, kot so narod, država, državljanstvo, narodnost, ljudstvo ipd. "Politikum" se v teh "kulturnih narodih" pojavja šele kot teženje po odraslosti narodnega telesa v subjekt mednarodnega prava. Na slovenskem primeru je to zelo očitno. Slovenska država je zadnja stopnja "poosebljanja" naroda in pridobivanja priznanja od vseh ostalih pravnih subjektov mednarodnega prava.

Terminološki korak nazaj

Od leta 1991, ko smo Slovenci razglasili svojo narodno državo, se v publicistiki vztrajno pojavlja pojem "nacija". Nacija naj bi bil narod, ki ima svojo državo, torej nova stopnja razvoja naroda. Poslovenjena tujka doživlja podobno usodo mnogih drugih izposojenk iz latinsko-angleškega jezikovnega bazena. Beseda "nacija" ni nič drugega kot poslovenjena oblika angleške "nation" ali italijanske "nazione" oz. španske "nación", pri tem pa se pozablja, da vsi naštetih narodi enačijo narod in državo in ne razlikujejo tako natančno med narodom in državo, kakor to delamo Slovenci oz. drugi narodi Srednje Evrope.

Dr. Marko Kremžar razlikuje med dvema oblikama človeškega združevanja. Prvo imenuje "skupnost" in temelji na naravnih vezeh. Zakon, družina, rod, narod so osnovne stopnje te prve skupine. Gonilna sila teh skupnosti je ljubezen, ki ne gleda na svojo korist, ampak je usmerjena k drugemu in mu želi dobro. Predvsem družina (v ožjem in širšem smislu), ki je lahko le zakonska skupnost moža in žene ter njunih otrok (v širšem smislu pa z njimi tesno povezani sorodniki), deluje po tem principu. Poleg skupnosti pa po Kremžarju poznamo ljudje tudi "družbe", ki slonijo na jasno definiranem interesu. Najvišja oblika tega združevanja je država, lahko pa v tej skupini prepoznamo tudi podjetja in neprofitna društva.⁴

Država je "interesno združenje" političnega subjekta, ki ga imenujemo narod. Lahko pa obstaja tudi iz božjepravnega razloga na osnovi kake dinastije oz. ker so se v času znale preoblikovati tako, da državljani sprejemajo njeno sedanjo ureditev kot zadostno. Državo človek težko ljubi. Država je tista, ki pobira davke; če je potrebno, s silo uveljavlja red in disciplino (vojska in policija). Državljan jo pogosto doživlja kot večnega in nepotrebnege zatiralca, od katerega imajo le politična elita, državni uslužbenci in goljufi konkretno korist. Tega dejstva se politiki oz. voditelji držav resnično zavedajo, zato poskušajo pri ljudeh vzpostaviti enačenje med državo in domovino, med narodom in državljanskim telesom. Ko je Nemčija napadla Sovjetsko zvezo, je komunistična partija pozabila na svoj internacionalizem in znova obudila vso retoriko "svete Rusije" in v ljudeh popihovala

domovinska čustva. Za komunizem in Stalina se ne bi nihče boril. Za Rusijo so umrli milijoni. Po zmagi pa so se vrnili k svoji internacionalistični, ateistični retoriki in vso slavo pripisali največjemu krvniku Stalinu. Prav tako ne bi nihče v Sloveniji sledil komunistični partiji, če ne bi svoje revolucije in protinarnodnega delovanja spretno skrila v protiokupatorsko retoriko, čeprav le-ta nima nič narodnobudiljskega v sebi. Ko so potrebne žrtve, takrat država poseže po narodnih čustvih.

Lasten narod večina ljudi ljubi in je zanj v resnici pripravljena žrtvovati tudi življenje. Prav tako ljudje nimajo nobene potrebe po poseganju po sosedovi lastnini in se državniki poslužujejo manipulacije in prikažejo ljudem napadalno vojno kot obrambno (Italija je tipičen primer: od svoje združitve do danes so bili samo napadalne vojne, sami pa jih imenujejo obrambne). Nacionalizem je še kako

E. Dolinar: V smrtni prah si me položil, glina.

priročen, ker temelji na ljubezni do naroda in domovine. Ker je to čustvo zaradi nacionalsocializma padlo v nemilost, poskušajo danes njegovo vsebino predstaviti skozi domoljubna čustva (patriotizem). Težava je, da se kaj lahko zgodi, da imajo ljudje različnih narodov isti domovino, kot npr. Čehi in Nemci do povojnega izгона Nemcev: verjetno so oboji ljubili Češko kot domovino, a le Čehi so bili le-tam doma.

Narodna država je proizvod zadnjih dveh stoletij in je poseben evropski pojav. Narodno državo lahko pojmujeemo kot najvišji pravni izraz nekega naroda. Vse evropske države se pojmujejo kot enonarodne države. Celó Belgija ali Španija, kar pa slednji povzroča čedalje večje težave. Država, ki je enonarodna, pa definira svoje interese v službi narodnih interesov ... Spori in vojne, ki izhajajo iz takega pojmovanja interesa, naroda in države so znani. Pametno je torej, da išče čedalje večjo jasnost in osvetljuje povezanost in ločenost med naravnimi človeškimi skupnostmi in njihovimi družbami, ki so veliko bolj prigrodne, čeprav potrebne in dobre.

Odnos posameznik – narod

Med posameznikom in narodom obstaja enosmeren odnos. Asimetričnost se prepozna v tem, da narod ima sicer nekaj pravic, ki so analogne pravicam posameznika, ni pa narod oseba, ki bi lahko prevzemal nase dolžnosti. Simone Weil pravi, da "ne obstajajo dolžnosti skupnosti kot takih".⁵ Dolžnosti lahko sprejme nase le oseba in so vedno sorazmerne s pravicami, ki jih uživa. Narod obstaja sicer pred posameznikom, vendar do posameznika nima nobenih pravih dolžnosti. Posameznik pa ima dolžnosti do svojega naroda, ker je to najvišji izraz skupnosti, v katero je človek rojen. Prva dolžnost posameznika do svojega naroda je prispevek, ki ga je dolžan dati za njegovo rast in obstoj. Vsak, ki zanemarija svojo dediščino in jo nekritično pozablja oz. menja

s tujim blagom, škodi najprej sebi in se od-tujuje samemu sebi oz. svojim prednikom, ki tako tonejo v pozabo. Skrb mnogih Evro-pejcev za svoj materni jezik, da bi bil čim bolj čist nepotrebnih tujk, je potrebno razumeti znotraj tega odnosa.⁶ Posameznik se mora soočiti z nemo in brezpogojno zahtevo nara-da, da sprejme identiteto, ki mu je ponujena. Pravzaprav posameznik nima izbire. Ko je otrok, nehoté in nevede prevzame jezik, kul-turo, čustvovanje svojega okolja. Priseljenci v kateri koli državi vidijo, kako se ta proces dogaja na njihovih otrocih, rojenih v njihovi novi domovini, kako prevzemajo jezik in kako se počasi, a zanesljivo navezujejo na domovino oz. kraj rojstva, ki ni isti kakor kraj rojstva in domovina njihovih staršev. To je problem mnogih Turkov v Nemčiji, ki so Turki v Nemčiji in Nemci v Turčiji. Zanimivo je tudi, da je ta pojav le evropski, saj je v Ame-riki lahko vsakdo Američan, tako na jugu ka-kor na severu celine. Samoumevno in najbo-lje je, da se kraj rojstva, domovina, narod in država pokrivajo. V primeru Slovence, ki se rodi v Sloveniji slovenskim staršem, se vprašanje identitete ne bo nikoli postavljalo s tako ostrino kakor tistemu, ki se rodi slovenskim staršem v zamejstvu ali izseljenstvu.

Četrto božjo zapoved, ki govori o ljubezni do staršev, lahko razširimo kot zapoved lju-bezni, ki jo moramo izpolniti do svojega "idealnega" očeta, to je do lastnega naroda. Ljubiti svoje nikoli ne pomeni zaničevanje sosednjega. Kdor prav ljubi svoj narod, je istočasno dolžan spoštovati druge narode. To je papež Janez Pavel II. odločno poudaril v svojem govoru ob 50. obletnici konca druge svetovne vojne.⁷

Ljudje, ki se čutijo pripadnike iste skupi-ne, so si naravno bližje in so med seboj bolj solidarni kakor s tistimi, ki jih imajo za tujece. Čeprav smo ljudje v krščanskem pojmovanju bratje in sestre, ker smo vsi otroci istega Očeta, Boga, ki je v nebesih, pa je v praksi tako,

da je vsakemu najbližji najprej družinski član, potem prijatelji in sosedje, kasneje sovaščani ali someščani, sonarodnjaki, ljudje istega kontinenta in civilizacije in šele nato človeštvo. Do sonarodnjaka smo veliko bolj naklonjeni kakor do tujca in veliko več mu zaupamo, saj ga tudi bolje razumemo. Prav zato so tudi državljanske vojne bolj krvave in temeljite kakor urejeno vojskovanje nasprotujočih si držav. Če nas sonarodnjak prevara ali zapostavlja, se čutimo veliko bolj prizadete kakor, če kaj takega stori tujec. Solidarnost med sonarodnjaki je bolj naravna in dejavna kakor katera koli druga.⁸

Narodnosti ne moremo odložiti

Vsak človek ima pravico do emigracije. Iti po svetu s trebihom za kruhom je stalnica človeške zgodovine. Naselitev v novi deželi z drugačno kulturo pomeni za vsakega velik napor. Po dolgih letih bivanja v istem kulturnem in narodnem območju, morda celo z družbenim uspehom, pa prišleki na nek nepojmljiv način ostanejo še vedno prišleki. Narodnosti, ki smo se je navzeli v svojem otroštvu, ne moremo več odložiti. Pravijo, da imajo vsi otroci do petega leta enako pojmovanje časa. Potem se navzamejo pojmovanja, ki prevladuje v njihovi okolici. To pa je v Evropi popolnoma drugačno kakor v Afriki, v Sloveniji drugačno kakor v Italiji. Ko smo kot otroci sprejeli vase pojmovanje časa, ga ne moremo nikoli več odložiti. Prav tako je z narodom. Ko v rosi mladosti sprejememo od okolice identiteto, je ne moremo nikoli več odložiti. Lahko jo potisnemo v podzavest, lahko celo pozabimo materinščino, kljub temu pa ostane kot neviden temelj, na katerem zavestno in z velikimi napori zgradimo novo identiteto.

Enkrat Slovenec pomeni, da smo na nek način za vedno Slovenci. V našem času, ki sebe imenuje postmoderni, ki povečuje neopredeljenost na vseh področjih, je tuja misel,

da se narodu ne moremo odpovedati in da smo mu dolžni ljubezen. Pomembnosti narodne skupnosti ne smemo zanemarjati, saj je poleg veroizpovedi ena od najmočnejših integracijskih sil med ljudmi. Ljudje istega naroda se počutijo povezani med seboj. Iz ljubezni do naroda in domovine so pripravljeni na velike žrtve in napore, pripravljeni so pa tudi na solidarnostno pomoč. Ohranjevanje istosti naroda skozi čas je prva dolžnost narodne skupnosti. To dosegamo tako, da gojimo nosilce svoje identitete. Za Slovence je to v prvi vrsti jezik, ki nas ločuje od drugih, sosednjih narodov. Slovenščina živi in umre s Slovenci. To je naša najbolj očitna posebnost, zato se je moramo zavedati in veseliti kot našega prispevka k bogastvu človeštva. Vendar je to predvsem naša dediščina, nihče drug je ne bo gojil. Vsi narodi sveta omogočajo posamezniku stik s sočlovekom in okoljem, posredujejo mu sredstva izražanja in čustvovanja tako globoko, da tega prispevka ni mogoče izbrisati. Prispevek narodov k identiteti posameznika je prav ta skupna platforma, ki jo vsak potrebuje, da se lahko izrazi kot oseba, ki je edinstvena, a dovolj podobna drugim, da lahko vstopa v dialog in občestvo z njimi.

1. Prim. E. Renan, *Che cos'è una nazione?*, Roma, Donzelli editore, 1998, 15 sl.
2. Prim. J. Maritain, *L'uomo e lo stato*, Milano, Editrice Massimo - Vita e Pensiero, 1992, 78; prim. J. FELS, *Begriff und Wesen der Nation*, Münster i. W., Aschendorffsche Verlagsbuchhandlung, 1929, 47.
3. Prim. Rudi Rizman, Teoretske strategije v študijah etnonacionalizma, v: Rudi Rizman, *Študije o etnonacionalizmu*, Ljubljana, Krt, 1991, 15.
4. Prim. Marko Kremžar, *Obrisi družbene preosnove*, Buenos Aires, Slovenska kulturna akcija, 1984, 13-15.
5. Simone Weil, *La prima radice*, Milano, Mondadori, 1996, 16.
6. Andrej Marko Poznič, *Un futuro para la nacion en la Union Europea*, Roma, 2000, 72.
7. Andrej Marko Poznič, n. d., 74.
8. Prim. Andrej Marko Poznič, n. d., 78-80.